

El calendari d'Ibarretxe

L'última paraula sobre el futur immediat d'Euskadi la tindrà el *lehendakari*. Això és el que opinen els més propers a Ibarretxe. Res ens hauria de sorprendre si tenim en compte tots els criteris del que s'entén com a normalitat democràtica. Però les circumstàncies que envolten el *lehendakari*, el seu partit, el Parlament, Madrid, ETA i la societat que governa determinen diferents punts d'anàlisi i focus de pressió que podrien condicionar la decisió final de qui governa Euskadi, entre d'altres coses, perquè així ho van decidir els bascos quan van optar pel PNB com a partit de govern.

Per tant, no sembla lògic, ni democràtic, ni just arraconar el representant dels bascos, el seu govern i el seu partit de qualsevol fòrum o pacte, mediàtic o no, de diàleg que pugui sorgir i molt menys carregar sobre el nacionalisme basc tota (o ni que sigui una part) de la responsabilitat de les accions d'ETA.

El *lehendakari*, per tant, prendrà la seva decisió, sigui quina sigui, amb tot un rerefons gens favorable.

Si les coses fossin d'una altra manera, és a dir, sense morts, les eleccions haurien de ser la primavera del 2002. Però com que els expedients es van acumulant, l'escalada verbal va pujant, s'acusa el govern d'Ibarretxe de no aprovar cap llei perquè està en minoria i de, fins i tot, donar cobertura als terroristes compartint les seves tesis sobiranistes; potser, creuen alguns, caldria convocar l'electorat per aclarir el panorama polític.

El *lehendakari* no ho pensa, això, i ha manifestat públicament que les urnes deixarien un resultat semblant a l'actual, amb els mateixos partits i els mateixos problemes. Només, ha dit, es convocarien si la situació acabés essent insostenible. A partir d'aquí entraria el factor personal, la capacitat d'Ibarretxe d'aguantar una situació

que es va tensant cada cop més i des de tots els fronts. També des de dins, perquè el nucli dur, el d'Arzalluz, aposta per aguantar tot el curs polític i convocar eleccions la tardor del 2001.

Però el calendari d'Ibarretxe és, ara per ara, una incògnita. Si es pregunta, la resposta és que el cap de l'executiu basc té el seu propi calendari.

Tot i així, ja han sorgit algunes veus que comencen a apostar per la data del 4 de març. Si així fos, el *lehendakari* podria convocar-les en el decurs del seu missatge del dia de reis, ja que segons la llei electoral basca la dissolució de les cambres s'ha de conèixer 58 dies abans de la jornada electoral. Aquesta seria una opció per la qual Ibarretxe s'hauria d'haver imposat prèviament, al criteri del seu partit. Cosa que és tan possible com improbable.

També s'ha de tenir en compte la possibilitat d'eleccions després del quart i darrer acte institucional que el *lehendakari* té previst convocar pel mes de gener a favor del diàleg entre totes les forces polítiques. Llavors, l'escenari electoral es podria traslladar al mes d'abril.

De l'altra opció, la de convocar eleccions per la tardor de l'any vinent només se'n parla en el si del PNB tot i que Arzalluz també ha admès que el més probable és que les urnes no s'obrin abans del mes d'abril.

insistir en el diàleg. Però el cas és que els canals de comunicació estan tancats. A Madrid només es parla amb el PSOE, a Euskadi la cosa està entre EA, IU-EB i el PSE i l'únic suport institucional, i en certa manera moral, que rep prové de Catalunya. La pluja de crítiques i d'acusacions de col·laborar en les finalitats amb els terroristes és incessant i ETA, mentrestant, continua actuant. I si això no fos suficient, el govern basc no podrà tirar endavant els comptes per

l'any vinent. Potser sigui aquesta la situació insostenible de què parlava el *lehendakari*.

Qualsevol via extraoficial que actuï des de la consciència que s'ha de fer alguna cosa és eliminada i és igual que un milió de ciutadans surtin al carrer i demanin diàleg. La resposta d'ETA ja es veurà, però, mentrestant, el govern d'Aznar fa una reelectura del que va significar la manifestació i la petició de diàleg. En realitat, la gent estava allà per refermar la unitat dels valors entorn de la Constitució i l'Estatut i per dir no a ETA. Potser sí, però també per exigir als polítics que ja és hora de començar a treballar, perquè, entre altres coses, se'ls paga per això, per treballar.

Però el PP respon com si sentís ploure, continua immers en l'actuació policial i ocupat, sobretot, a impedir que res no es mogui del marc constitucional actual. Per això ha arrencat del PSOE un pacte contra el terrorisme i per la llibertat que en la voluntat del PP volia anar més enllà i comprometre els socialistes en el que Aznar anomena construcció d'una alternativa de llibertat a Euskadi. El més interessat a signar-lo ha estat el govern d'Aznar, sobretot després de la manifestació per l'assassinat de Lluç. Ara ningú, almenys durant un temps, podrà dir que el govern no dialoga. Amb el PSOE, això sí. El partit que governa Euskadi i que van escollir els bascos, a criteri dels dos partits estatals, no pot entrar en aquest fòrum de diàleg perquè no aconsegueix els requisits de respecte al marc constitucional i estatutari i perquè abans ha de renunciar al seu ideari polític, rebutjant de ple un pacte, que tot i els seus errors, va donar catorze mesos de treva.

En un futur immediat s'haurà de veure com es desmarquen els socialistes del PP quan arribin les eleccions i Mayor Oreja necessiti els vots del PSE per ser el *lehendakari*. I és que la firma del pacte amb el

PSOE beneficia més els populars que els socialistes, que hauran de fer mans i mànigues per fer un discurs que soni convincent i propi, i demostrar, alhora, si de veritat té esperit de partit de govern o si, en canvi, lligat pel pacte, s'haurà de limitar a portar el titular d'"Interior" al govern de Vitòria.

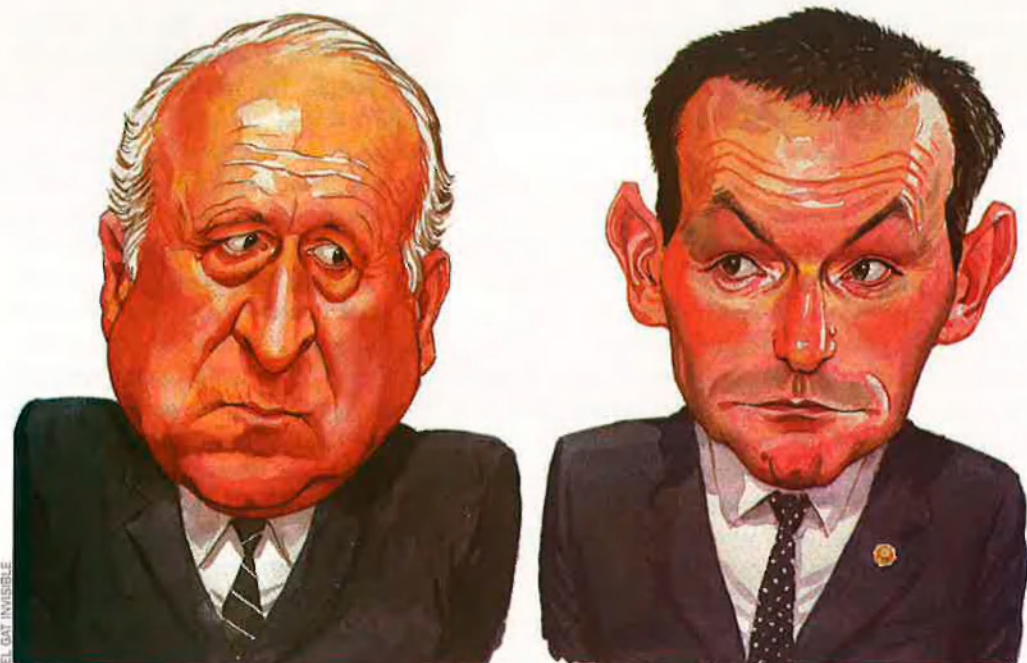
Amb tot, el pacte no ha de fer oblidar que des de les files socialistes no s'ha tan-

El PP, mentrestant, té lligat el PSOE per un temps i no s'atura en la partida que ha de portar a la Lehendakaritza el seu candidat natural, que no és cap altre que Mayor Oreja. Però no està gaire clar que el ministre més valorat del govern, segons els darrers resultats del CIS, vulgui participar seriosament en l'aposta que li donaria el poder a Euskadi. I el motiu és que no està segur de guanyar. Per tant, el PP té el

tinuarà entenent que ara qui mana és ETA i que no es pot comptar amb el partit d'Otegi per formar govern.

Tot i això, el PNB i EH han acostat posicions després de les conclusions de Lizarra pel que fa a la conveniència de barrejar els conceptes de *pacificació* i *construcció nacional*. Dos aspectes clau que van ser motiu de retrets mutus, com en el comunicat en què ETA anunciava el final de la treva i acusava el PNB d'haver relegat a un segon pla la construcció nacional. Si els canals de comunicació es tornessin a obrir, potser els dos conceptes tindrien més autonomia i decantar-se per la pacificació no seria motiu d'un cop a la porta a la normalització política i social. S'hauria de veure llavors per què opta EH i en quin ordre.

Una nova treva d'ETA, escenari que cal tenir en compte i potser pas previ a l'entesa entre el PNB i EH, seria un cop dur de digerir pel PP, i els seus efectes electorals, difícils d'imaginar. I és que els populars no semblen tenir en compte que l'últim alto el foc d'ETA va generar una gran

cat mai la porta al PNB i que això, juntament amb la lleialtat reiterada al govern en matèria antiterrorista, els ha permès tenir un peu a cada món.

A més, el nou secretari general dels socialistes sempre s'ha negat a parlar de pactes pre-electorals o postelectorals. Primer hi ha d'haver eleccions i després ja se'n parlarà, de coalicions o governabilitats. A més, tot i que aquesta idea podria semblar implícita en el pacte PP-PSOE, Zapatero ha dit en més d'una ocasió que els socialistes, arribat el moment, només donarien suport a un govern plural que en cap cas fomentés la divisió de la ciutadania basca. I aquesta idea sembla excloure directament el PP.

El PSOE, a més, té més motius d'estratègia política i, potser, de conviccions per acostar-se al PNB que al PP. Per no dir que el PSE té una oportunitat històrica de recuperar un discurs propi al País Basc, i de curar encara ferides recents provocades pels GAL.

seu projecte, el candidat, de moment, es manté en l'espera i des de les files populars es continua boicotejant el diàleg polític i institucional amb els nacionalistes bascos, és a dir, amb la majoria de la cambra quan hi havia EH i amb la meitat després d'abandonar el Parlament.

Un altre escenari que es podria obrir, tot i que és impensable en aquests moments, és que ETA aprofités la situació de tensió creixent creada per les seves accions i per la falta de comunicació entre Vitòria i Madrid i anunciés una nova treva. Només així seria possible un govern del PNB, que totes les enquestes donen per guanyador, amb altres partits nacionalistes, entre els quals podria haver-hi EH. Ara bé, perquè EH hi pugui ser, el PNB li exigeix que demostrï si té prou recorregut polític per desmarcar-se d'ETA. Si la resposta continua essent no, tal com es podria interpretar d'una absència d'EH del procés electoral per promoure, per exemple, l'abstenció activa, el PNB con-

il·lusió a la societat basca, on ningú pensava que tot plegat s'arribés a espatllar. Doncs es va espatllar, i ara els bascos esmorzen amb milers de ciutadans cridant pena de mort als terroristes i als seus amb la sintonia de fons de "Bascos sí, ETA, no". Per dinar tenen garantit un Mayor Oreja tranquil·litant la societat espanyola perquè hi ha la Guàrdia Civil, alhora que demana eleccions anticipades, i per sopar, un sempre, si més no sorprenent, Enrique Villar que diu que tots els que es diuen Asier són terroristes. Això deu cansar molt i la societat basca deu estar cansada de veure i viure això cada dia, sense treva. Només una esperança de recuperar un orgull que se'ls ha estat trepitjant des de fa mesos podria fer que l'aposta d'Aznar de revifar la idea de l'Espanya unida —la qual arossegua el que calgui per fer-la factible— i d'aconseguir que hi hagi un *lehendakari* del PP, es quedés en això, en una aposta.

Isabel Díaz